

MAREA UNIRE ȘI GĂRZILE NAȚIONALE ROMÂNE

GREAT UNION AND ROMANIAN NATIONAL GUARDS

Colonel (r.) Mihai HODOROGEA

Rezumat:

Anul sărbătoririi Marii Uniri de la 1918 reprezintă un important moment de comemorare a evenimentelor tumultuoase ce au urmat Primului Război Mondial, care a generat schimbări profunde în istoria Europei începutului de secol XX, și au avut ca rezultat major reconfigurarea spațiului central și est-european în granițele naționale pentru majoritatea celor care, de secole, fuseseră asupriți de cele două imperii, austro-ungar și țarist.

Pentru națiunea română, consecințele majore ale destrămării imperiului austro-ungar și a revoluției bolșevice au fost momentul istoric astral al împlinirii idealului eliberării naționale al generației pașoptiste și sfârșitul unei lungi perioade istorice de asuprire și umilințe pentru neamul românesc.

Cuvinte-cheie: *realitate istorică; evenimente astrale; Marea Unire; românii ardeleni; redeșteptare națională.*

Abstract:

The year of celebrating Great Union in 1918 represents an important moment of commemorating the tumultuous events in the aftermath of World War I, that generated profound changes in European history at the beginning of 20th century and resulted in a major reconfiguration of Central and Eastern-European region within their national boundaries for most of those who had been for centuries oppressed by the two empires, Austro-Hungarian and Tsarist.

As for Romanian nation, the major consequences of the dismantling of Austro-Hungarian Empire and of the Bolshevik revolution were the great historical moment of fulfilling our national desiderate of national freedom set by the '48 generation and the end of a long historic period of oppression and humiliations for the Romanian population.

Keywords: *historical reality; tremendous events; Great Union; Transylvanian Romanians; national reawakening.*

În mass-media ultimului an au apărut idei referitoare la faptul că românii ardeleni ar fi manifestat o atitudine pasivă, neangajată în efortul militar național al Marii Uniri, sau că unirea ar fi în mare măsură rezultatul efortului politic, economic și militar al românilor din regat și ardelenii au fost beneficiarii nemeritorii ai evenimentelor. Aceste idei nu au nimic în comun cu realitatea istorică: românii ardeleni, cei care au suferit o prea lungă și nedreaptă asuprire au fost supuși unui

îndelung proces de deznaționalizare și asimilare forțată, ei au generat amplul proces al redeșteptării naționale, ei au fost focul viu al dorinței de unire și, în vâltoarea evenimentelor, au avut o contribuție meritorie la înfăptuire României Mari.

Un exemplu de patriotism este generalul Moise Groza (n. 2.02.1844, - d. 9.04.1919, Brăila). Acesta părăsește armata austro-ungară și se încadrează în armata română, participă la războiul de independență unde se remarcă prin eroism, fapt pentru care este avansat de două ori la excepțional.

În cadrul imperiului austro-ungar componenta românească a regimentelor de infanterie din Ardeal și Bucovina reflectă în bună măsură componența etnică a populației și era semnificativă în raport cu reprezentarea politică.

Regimentele cu pondere românească însemnată din Transilvania și Banat erau cuprinse în Corpul XII de Armată (Sibiu) și Corpul VII de Armată (Timișoara),⁷⁹ astfel:

- IR 2 Brașov (27%);
- IR 5 Sătmăr (39%);
- IR 33 Arad (54%);
- IR 37 Oradea Mare (49%);
- IR 43 Caransebeș (78%);
- IR 50 Alba Iulia (71%);
- IR 51 Cluj (72%);
- IR 61 Timișoara (38%);
- IR 62 Târgu Mureș (46%);
- IR 63 Bistrița (73%);
- IR 64 Orăștie (86%).

În Bucovina regimentul majoritar românesc IR 41 Cernăuți, avea o pondere de 54% români.⁸⁰

După cum remarcă I. I. Șerban în articolul său Români în armata Austro-Ungară în anii primului Război mondial⁸¹, ponderea ofițerilor proveniți din rândul minorităților etnice ale imperiului era de doar 10%, în timp ce ponderea soldaților era de 50%. Această disproporție era efectul politicii imperiale a controlului minorităților prin conducerea structurilor militare aproape în totalitate de către reprezentanții austrieci și ungari.

Cu toate acestea au existat ofițeri din rândul românilor ardeleni care s-au remarcat în armata austro-ungară, la sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX, după cum urmează:

- General Traian Băcilă (n. 23.12.1867, Caransebeș - d. 10.06.1931);

⁷⁹ https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungar%C4%83 - cite_note-2

⁸⁰ https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungara

⁸¹ https://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_auash/annales_2_3/21.pdf

- *Locotenent Ioan Sava*, pilot, prizonier în Rusia (n. 7.02.1889, Ghijasa de Sus – d. 7.05.1924, Arad);
- *General Nicolae Cena* (n. 3.12.1844, Mehadia, comitatul Caraș-Severin – d. 14.03.1922, Mehadia) a fost un Feldmarschalleutnant al Armatei Imperiale și Regale Austro-Ungare, apoi general de divizie în România;
- *General Traian Doda* (n. 14.07.1822, satul Prilipeț, județul Caraș-Severin – d. 16.07.1895, Caransebeș);
- *General Gheorghe Domășnean* (n. 20.10.1868, Mehadia, Austro-Ungaria – d. 18.09.1940, Timișoara, general de divizie);
- *General Dionisie Florianu* (n. 3.05.1856, Racovița – d. 13.07.1921, Viena);
- *General Teodor de Gabriel* (n. 17.12.1861, Brünn – d. 21.11.1944, Innsbruck);
- *General Alexandru Guran* (n. 15.05.1824, Borlovenii Vechi, comitatul Caraș-Severin – d. 18.05.1888, Viena), comanda Școlii de Război și a Școlii de Administrație;
- *General Alexandru Hanzu* (n. 17.10.1871, loc. Cacova, jud. Sibiu – d. 1949);
- *General Ion Iovescu* (n. 1851, Bozovici – d. 1915, Budapesta);
- *General Alexandru Lupu* (n. 18.10.1838, Lugoj – d. 1.08.1925, Viena);
- *General Nicolae Lugojanu* (n. 16.12.1854, Caransebeș – d. 27.03.1927), reîncadrându-se în armata română în ianuarie 1919, a fost înălțat la gradul de general de divizie;
- *General Dănilă Papp* (n. 20.05.1868, Avram Iancu, județul Bihor – d. 1950, Sibiu, județul Sibiu, România) a fost un general român, fost colonel în armata austro-ungară;
- *Medic militar Pompiliu Nistor* (n. 16.10.1883 în comuna Arpătac din Comitatul Trei Scaune, Austro-Ungaria - astăzi Araci, comuna Vâlcele din județul Covasna – d. 19.07.1961);
- *General Leonida baron de Pop* (n. 15.10.1831, Năsăud – d. 1.12.1908, Baden, Austria) a fost un Feldzeugmeister imperial austriac și adjutant general al cancelariei militare a împăratului Franz Joseph al Austriei;
- *General Mihail Șandru* (n. 10.03.1852, comuna Mehadica, județul Caraș-Severin – d. 9.04.1930, Viena) a fost un general de origine română în Armata Comună a Austro-Ungariei, comandant al brigăzii nr. 31, care a avansat până la gradul Feldmarschalleutnant;
- *General Theodor Seracin* (n. 5.02.1836, Caransebeș – d. 12.03.1901, Caransebeș);

- *Colonel David Urs* (n. 1.04.1816, Mărgineni, comitatul Făgăraș – d. 10.09.1897, Sibiu) Ordinul Maria Terezia;

- *Locotenent-colonel Alexandru conte Wassilko de Serecki* (n. 2.02.1871, Castelul Berhomet – d. 21.07.1920, Bârlad).

Din această galerie a personalităților militare românești din Ardeal, se detașează generalul **Ioan Boeriu**, baron de Polichna (n. 10.10.1859, Vaida-Recea, Comitatul Făgăraș, azi Recea, județul Brașov – d. 2.04.1949, Sibiu) a fost un Feldmarschalleutnant în Armata Comună a Austro-Ungariei, ridicat la rangul de baron, comandant al Regimentului de Infanterie 76, decorat cu Ordinul Maria Terezia, apoi general de corp de armată în România Mare. Aproape uitat de istorie, acest mare român, într-un moment de răscruce pentru unitatea neamului românesc, a avut o contribuție esențială în realizarea structurilor militare, create *ad hoc*, **Gărzile Naționale Române**.

În a doua parte a anului 1918, imperiul austro-ungar intra în soluție. Eșafodajul politico-militar al Puterilor Centrale se ruinase pe fondul înfrângerilor suferite pe majoritatea fronturilor din Europa. Falimentul politic al imperiului habsburgic, cel care dominase autoritar și asuprise popoarele din centrul și sud-estul Europei, era o realitate care, în noile condiții trebuia să-și găsească rezolvarea cu toată rezistența și încercarea monarhiei de a păstra, măcar formal, tutela asupra popoarelor din fostul imperiu.

Spiritul libertății naționale era mult mai puternic decât cel imperial și toate naționalitățile, mai mari sau mai mici, au ales invariabil separarea de imperiu și alegerea unui destin liber. Ungaria a încerca, să se despartă de Austria dar, în același timp, să-și păstreze hegemonia asupra minorităților din partea ungară a dublei monarhii.

La 3/16 octombrie 1918, Carol I al Austriei proclamă federalizarea Imperiului, ceea ce reprezintă destrămarea *de facto* și sfârșitul statului austro-ungar, în noul format politic drepturile românilor erau ignorate.

Referindu-se la maghiarizare forțată, Milton G. Lehrer în lucrarea sa *Ardealul pământ românesc*, ne spune următoarele: „Cu un număr mic de conaționali ei au vrut să stăpânească un maximum de teritorii, fiind obsedați de o iluzie, de un *quasimit*: împărăția Sfântului Ștefan. Mai mult încă, unii dintre regii Ungariei au nutrit la un moment dat speranța unei dominații universale, vrând să reînvie sub egida lor Imperiul Roman de odinioară”.⁸² Această discrepanță între realitatea istorică și idealurile iluzorii ale maghiarilor a produs suferință și dezbinare în spațiul central și est european ale căror reverberații le percepem și astăzi.

⁸² Milton G. Lehrer, *Ardealul pământ românesc*, Editura științifică și enciclopedică București, 1989, p 75.

Politica agresivă de maghiarizare promovată de guvernul de la Budapesta la sfârșitul veacului al-XIX-lea și începutul secolului XX, prin limitarea drastică sau interzicerea învățământului în limba română, deznaționalizarea prin religie, maghiarizarea prin administrație și armată, a amplificat dorința de libertate națională a românilor din Ardeal, a creat neliniște și îngrijorare în întreg spațiul românesc. Oamenii politici, intelectualitatea românească au urmărit cu atenție și îngrijorare desfășurarea evenimentelor din Ardeal și au căutat soluții de rezolvare. Aceste preocupări s-au regăsit în scopul politic al intrării României în Primul Război Mondial.

Milton G. Lehrer, în aceeași lucrare, referindu-se la deznaționalizarea românilor din secuime ne spune următoarele: „*Ultimul secol a cunoscut mijloacele violente ale deznaționalizării forțate pe care autoritatea ungurească a exercitat-o în regiunea secuiască, cu mai multă vigoare încă decât pe restul teritoriului. De unde, însă, în restul Transilvaniei, românismul a putut - grație superiorității sale numerice - să reziste cu mai multă eficacitate atacurilor dezlănțuite împotriva lui, în secuime deznaționalizarea a avut efectele cele mai dezastruoase pentru elementul românesc. Ea a îmbrăcat caracterul unei veritabile exterminări.*”⁸³

Toate naționalitățile au constituit consilii naționale care să le reprezinte interesele în noul context social politic. **Consiliul Național Român** se constituie la Budapesta, la 30 octombrie 1918, având ca fondatori Partidul Național Român și reprezentanți ai mișcării social-democrate din care făceau parte personalități ale vieții politice ardeleno-ardelene astfel: Vasile Goldiș, Ștefan Cicio Pop, Aurel Lazăr, Alexandru Vaida-Voievod, Aurel Vlad, Ion Flueraș, Iosif Renoiu, Iosif Jumanca și Baziliu Surdu.⁸⁴ Pentru a fi în contact cu populația românească și pentru a conduce din interior activitatea de emancipare națională consiliul se mută la Arad unde își începe activitate pe 2 noiembrie 1918, Președinte al consiliului este numit Ștefan Cicio Pop, în casa căruia își începe activitatea consiliul.

Sarcina principală a Consiliului a fost organizarea teritorială până la nivel comunelor pentru a putea conduce eficient activitatea de independență față de imperiul austro-ungar și apoi realizarea unirii cu România. A început o febrilă activitate de formarea a organizațiilor teritoriale până la nivelul comunelor, pentru a realiza dezideratul de a conduce efectiv viața politică din Transilvania.

Sarcinile Consiliului Național Român nu se puteau realiza fără un climat de ordine publică și de siguranță într-o vreme în care dezordinea datorată destrămării imperiului, lipsa autorității, numărul mare de militari reveniți de pe front și abuzurile autorităților maghiare erau frecvente. Consiliul ia decizia de a constitui

⁸³ Ibidem, p 62.

⁸⁴ https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central - cite_note-2

Gărzile Naționale Române care aveau ca sarcină: „... asigurare a ordinii publice și de apărare a drepturilor naționale rezultate din principiul autodeterminării, al libertății și unității naționale, constituite în cursul lunilor noiembrie - decembrie 1918 în ținuturile locuite de români dintre Carpați, Tisa și Dunăre. Ele au fost organizate de către Consiliul Național Român Central și subordonate acestuia și, alături de Consiliul Dirigent au avut calitatea de organisme executive.”⁸⁵

Această structură s-a constituit pe bază de voluntariat și a ființat ca o structură militară. În componența Gărzii au intrat militarii de origine română ai fostei armate austro-ungare, veniți de pe front. Dotarea cu armament și tehnică de luptă a fost asigurată prin preluarea de la vechile structuri militare. Prestigiul de care se bucura în rândul populației din Ardeal fosta armată imperială, din care s-au format Gărzile Naționale Române, a contribuit la încrederea populației în acțiunea de dobândire a independenței naționale a românilor din Ardeal. Gărzile Naționale au adoptat o atitudine activă față de acțiunile administrative și militare ostile promovate de guvernul de la Budapesta, asigurând independența și libertatea de acțiune a Consiliului Național Român.

Desfășurarea evenimentelor

Consiliul ia decizia de separare politică și administrativă de guvernul de la Budapesta. Astfel la data de 9 noiembrie 1918 printr-o notă diplomatică, redactată de către Vasile Goldiș, solicită imperativ guvernului maghiar preluarea „puterii depline de guvernare asupra teritoriilor locuite de români în Ardeal și Țara Ungurească,”⁸⁶ termenul fiind fixat la 12 noiembrie 1918, la ora 18.

Partea maghiară, în răspunsul său, solicită o amânare de 12 ore, și trimite o delegație pentru tratative care nu duc la nici un rezultat. Consiliul Național Român Central, după două zile de negocieri la 14 noiembrie 1918 transmite poporului român din Transilvania decizia de *Desfacerea totală*.

Consiliul Național Român Central declară la 15 noiembrie 1918, unirea românilor transilvăneni, crișeni, bănățeni și maramureșeni cu Regatul României printr-o Mare Adunare Națională. În acest scop editează *Regulamentul* pentru alegerea deputaților în vederea votului pentru Unirea cea Mare.

Alegerea deputaților urma să se facă în următoarele 10 zile în conformitate cu *Legea electorală din 1910*, pe circumscripții, în toate localitățile desemnate a fi centre electorale. Numărul deputaților aleși, s-a decis a fi cinci pe circumscripție electorală, aleși prin vot universal deschis. Este pentru prima dată când bărbații și femeile aveau dreptul de a-și exprima votul direct.

⁸⁵ https://ro.wikipedia.org/wiki/Gărzile_Naționale_Române

⁸⁶ https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central - cite_note-3

La 18 noiembrie 1918, Consiliul Național Român Central redactează, prin același Vasile Goldiș, manifestul *Către popoarele lumii*, semnat în numele Marelui Sfat al Națiunii Române de Ștefan Cicio Pop, prin care se făcea cunoscut refuzul autorităților maghiare de a ține seama de revendicările juste ale populației românești. (*Conținutul Manifestului este prezentat integral în Anexa 1. fiind preluat din Revista Biserica și Școala, a diecezei greco-orientale române din Arad, numărul 46, din 11/24 noiembrie 1918.*)

Se vorbește foarte puțin despre contribuția deosebită a bisericii române din Ardeal la Marea Unire prin participarea directă la pregătirea actului unirii, prin publicarea documentelor Consiliul Național Român Central, prin păstrarea limbii române și a tradițiilor românești. Trebuie remarcată preocuparea bisericii de a informa prin publicațiile despre realitățile și reformele ce aveau loc în Regatul României. Prezentăm în continuare Manifestul Regelui Ferdinand al României.

Manifest

Regele *Ferdinand* al României a adresat țării, în interesul reformelor interne, manifestul de mai jos:

Români!

Împrejurările ne dau din nou puțința să îndeplinim ceea ce V'am făgăduit și ceea ce în sufletul Meu n'am încetat să voiesc.

Reformele constituționale, care asigură tuturor cetățenilor votul obștesc și țăranilor proprietatea a 2 milioane de hectare din proprietatea mare particulară, precum și moșiile Domeniului Coroanei, Statului, așezămintelor de binefacere, guvernul Meu le va înfăptui.

Pe temeiul lor vom asigura viața socială și economică cu mai multă dreptate și mai mult spor pentru cei ce muncesc.

Guvernul Meu va luă fără întârziere măsurile convenite pentru ca aceste reforme' să ia ființă.

În vechiul Regat, ca și în Basarabia, voim ca cuvântul dat să se îndeplinească.

Români!

Mai mult decât ori când azi țara are nevoie de unirea tuturor. Orice ațâțare la ură și desbinare e vătămătoare și vinovată.

Numai prin concordie și prin ordine vom putea îndeplini înaltele datorii obștești.

Mă îndreptez către voi cu dragoste și credință, sigur că la voi găsesc aceleași sentimente de iubire și încredere în Regele vostru, care prin unirea noastră va da scumpei noastre Români putere și propășire.

(ss) *Ferdinand*.

Președintele consiliului de miniștri:

(ss) *C. Coandă*,

General de corp de armată, adjutant

Unul dintre cei mai activi politicieni implicați în procesul de unificare a Ardealului cu România este fără îndoială Iuliu Maniu. Din însărcinarea Comitetului Național Român acesta urma să reprezinte Ardealul cu portofoliul afacerilor externe și militare.

În acest scop încearcă să adune sub comandă unică regimentele românești din Viena și Praga. Convoacă ofițerii români din cele două garnizoane și constituie Sfatul soldaților români din Viena. Cu Regimentul 64 Orăștie, staționat la Viena, reușește să ocupe cazărmile din capitala austriacă.

Iuliu Maniu împreună cu generalul Ioan Boeriu se implică în eliminarea bandelor bolșevice din Viena și Praga după care revin, cu destule peripeții, în Ardeal pentru a asigura înfăptuirea Marii Uniri.

Anexa 1

Manifestul

*Către popoarele lumii*⁸⁷

Națiunea română din Ungaria și Transilvania, ținută de veacuri în robie trupească și sufletească de către clasa stăpânitoare a poporului maghiar, eliberată acum din sclavie prin strălucita învingere a armelor, cari s'au luptat pentru drepturile civilizației umane împotriva principiului barbar al opresiunii naționale și de clasă, înaintea guvernului opresorilor de până aci a declarat voința sa de a se constitui în stat liber și independent spre a-și putea valida nelimitat forțele sale în serviciul culturii și al libertății omenești.

Guvernul opresorilor de până aci a denegat adeziunea sa la această hotărîre a națiunii române și în fața dreptului firesc al fiecărei națiuni de a fi stăpână, asupra sa și a teritoriului locuit de dânsa, guvernul opresorilor opune forța brutală a statului oprimator.

De veacuri clasa oprimătoare a poporului maghiar a sfâșiat trupul națiunii noastre prin icuri străine, iar dela înfăptuirea constituționalismului fals din 1867 scopul mărturisit al politicei de guvernament în statul ungar a fost desființarea noastră națională. Prin colonizări fără rost pe pământul strămoșilor noștri, prin maghiarizarea necruțătoare a tuturor acelor Români, cari au fost nevoiți să aibă

---

⁸⁷ Revista *Biserica și Școala*, tiparul și editura diecezane greco-orientale române din Arad, numărul 46, 11/24 noiembrie 1918.

raporturi mai nemijlocite cu stăpânirea maghiară, prin invadarea pe teritoriul românesc a sutelor de mii de slujbași publici maghiari, prin împiedecarea poporului nostru de a-și mulțumi însuș trebuințele sale industriale, s'au maghiarizat orașele și s'a împetrișat etnicește teritoriul locuit de națiunea română prin mijloace artificiale și în scopul barbar al nimicirii noastre.

Această stare de lucruri, produsă prin opresiune și fărădelege, acum guvernul maghiar o invoacă de justificare a opunerii sale la hotărîrea națiunii române de a-și întemeia pe pământul său strămoșesc statul său liber și independent. Starea produsă prin crimă săvârșită până aci împotriva libertății noastre naționale acum se prezintă ca o justificare a noului atentat, ce se intenționează împotriva existenței noastre.

Ar trebui să ne luăm dreptul nostru cu forța, dar oricât de hotărîți suntem să jertfim viața pentru libertatea națională, în ziua, când sărbătorim învingerea civilizațiunii asupra barbariei, și așteptăm legiferarea internațională, care va înlocui forța brutală prin dreptate și va înlătura pretutindeni urmările stăpînirilor neomenești, națiunea română se abține de la mijloacele barbare la regularea raporturilor dintre popoare, ci iată protestează înaintea lumii întregi împotriva fărădelegii guvernului maghiar, care și acum încearcă a supune națiunea română dominațiunii străine și o împiedecă dela constituirea sa în stat liber și independent.

Națiunea română din Ungaria și Ardeal nu dorește să stăpânească asupra altor neamuri. Lipsită cu desăvârșire de orice clasă istorică stăpînitoare națiunea română prin ființa sa însaș este întruparea democrației celei mai desăvârșite. Pe teritoriul său strămoșesc națiunea română este gata a asigura fiecărui popor deplină libertate națională și organizarea sa în stat liber și independent o va întocmi pe temeiurile democrației, care va asigura tuturor, indivizilor aflători pe teritoriul său egalitatea condițiilor de viață, unicul mijloc ai desăvârșirii omenești.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania însă nu admite mistificarea îndreptățirii pretenziunilor sale prin stările produse de încercările seculare pentru nimicirea ei, protestează împotriva revendicărilor maghiare asupra teritoriului românesc, care dela descălicarea împăratului Traian și până astăzi a fost muncit cu brațele noastre și îngrășat cu sângele nostru și sub nici o condițiune nu mai voiește să trăiască în legătură de stat cu națiunea maghiară, ci este hotărîta a-și înființa pe teritoriul locuit de dânsa statul său liber și independent. Anunțând popoarelor lumii aceasta voință și hotărîre a sa națiunea română din Ungaria și Transilvania invoacă pe seama sa sprijinul lumii civilizate și geniul libertății omenești declarând sărbătorește, că din ceasul acesta, oricum ar decide puterile lumii, este hotărîta a peri mai bine, decât a suferi mai departe sclăvia și atârnrarea.

Națiunea română din Ungaria și Transilvania speră și așteaptă, că în niziunța ei pentru libertate o va ajuta întreg neamul românesc, cu care una voim a fi de aici înainte în veci.

MARELE SFAT AL NAȚIUNII ROMÂNE DIN UNGARIA ȘI TRANSILVANIA.

Secretar: DR. GH. CRIȘAN

Președinte DR. ȘTEFAN C. POP.

Anexa 2

Anunț de participare la Marea Adunare Națională

INFORMAȚIUNI⁸⁸ *Adunare națională. Marele sfat al Națiunii române din Ungaria și Transilvania convoacă Adunarea națională la Alba-Iulia, cetatea istorică a neamului nostru, pe ziua de Duminecă în 18 Noemvrie (1 Decemvrie) a. c. la orele 10 a. m.*

La adunare vor lua parte: Episcopii români, toți protopopii în funcțiune ai celor două confesiuni românești, câte un exmis al fiecărui Consistor și Capitlu, câte 2 exmiși ai societăților culturale, câte 2 exmiși din partea fiecărei reuniuni femeiești, dela fiecare școală secundară, institut teologic, pedagogic și școală civilă câte 1 reprezentant, câte 2 delegați dela fiecare reuniune învățătorească, garda națională va fi reprezentată prin câte un ofițer și un soldat din fiecare secțiune comitatensă, câte 2 delegați dela fiecare reuniune de meseriași, delegații partidului social-democrat român, tinerimea universitară prin câte 2 exmiși, fiecare cerc electoral român va trimite 5 reprezentanți.

BIBLIOGRAFIE

MILTON G. L., *Ardealul pământ românesc*, Editura științifică și enciclopedică București, 1989.

Revista *Biserica și Școala*, tiparul și editura diecezane greco-orientale române din Arad, numărul 46, 11/24 noiembrie 1918.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungar%C4%83 - cite_note-2.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Armata_Austro-Ungara.

https://diam.uab.ro/istorie.uab.ro/publicatii/colectia_auash/annales_2_3/21.pdf.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central - cite_note-2.

---

⁸⁸ Idem.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Gărzile_Naționale_Române.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Consiliul_Na%C8%9Bional_Rom%C3%A2n_Central
- cite_note-3.

